

Notitie Reikwijdte en detailniveau
Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost

Gemeente Enschede

13 augustus 2010

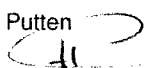
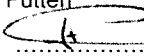
Definitief rapport

9T6140

Colosseum 3
Postbus 26
7500 AA Enschede
+31 (0)53 483 01 20 Telefoon
+31 (0)53 482 27 85 Fax
info@enschede.royalhaskoning.com E-mail
www.royalhaskoning.com Internet
Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied
Zuidoost
Notitie reikwijdte en detailniveau
Verkorte documenttitel Notitie reikwijdte en detailniveau
Status Definitief rapport
Datum 13 augustus 2010
Projectnaam Plan-MER bestemmingsplan Buitengebied
Projectnummer 9T6140
Opdrachtgever Gemeente Enschede
Referentie 9T6140/R008/HVDP/Encs

Auteur(s) ing. E.J. Beld, drs. H.C.N. van der Putten
Collegiale toets drs. H.C.N. van der Putten
Datum/paraaf 13-08-10
Vrijgegeven door drs. H.C.N. van der Putten
Datum/paraaf 13-08-10

INHOUDSOPGAVE

	Blz.	
1	AANLEIDING	1
1.1	Wettelijk kader plan-m.e.r.	1
1.2	Procedure plan-m.e.r.	3
1.3	Doel plan-m.e.r.	4
1.4	Inhoud Notitie R&D	6
2	HET VOORNEMEN	7
2.1	Landbouwbedrijven	7
2.2	Recreatie	9
2.3	Bijzondere bedrijvigheid	10
2.4	Wonen	11
2.5	Verkeer	11
2.6	Waterberging	11
2.7	Conclusie	11
3	DE HUIDIGE TOESTAND VAN HET MILIEU	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Luchtkwaliteit	13
3.3	Bodem en water	15
3.4	Natuur	16
4	AANDACHTSPUNTEN EFFECTBESCHRIJVING	19
4.1	Inleiding	19
4.2	Effecten luchtkwaliteit	19
4.3	Effecten natuur	20
4.4	Reikwijdte milieubeschrijving	20
5	ALTERNATIEVEN	21
6	RAADPLEGING	23

BIJLAGEN:

- 1 Beleid
- 2 Voortoets Passende Beoordeling

1 AANLEIDING

De gemeente Enschede is bezig met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied. Hiervoor is het buitengebied in twee delen geknipt:

- Het buitengebied ten zuiden en ten oosten van de bebouwde kom van Enschede (deelgebied 1);
- Het buitengebied ten noorden en ten westen van de bebouwde kom van Enschede (deelgebied 2);

Voor beide deelgebieden wordt in twee fases een nieuw bestemmingsplan gemaakt. Als eerste voor deelgebied 1 (zie figuur 1.1, voor begrenzing plangebied). Het bestemmingsplan heeft in feite een sterk conserverend karakter wat niet wil zeggen dat bestemde ontwikkelingen bijvoorbeeld in de sfeer van landbouw (bedrijfsuitbreiding) of recreatie niet hoeven te worden getoetst op hun milieugevolgen met name gelet op de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden. Voor dit doel wordt voorafgaand aan het besluit over de vaststelling van het bestemmingsplan de procedure van planmilieueffectrapportage (plan-m.e.r.) doorlopen.

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (Notitie R&D) vormt de start van de beoogde m.e.r. Hierin wordt de reikwijdte van het milieueffectrapport (MER) beschreven en het detailniveau van de uit te werken effecten. Het MER dient als advies bij de besluitvorming over het vast te stellen bestemmingsplan.

1.1 Wettelijk kader plan-m.e.r.

Per 29 september 2006 is de Wet milieubeheer aangepast aan de Europese richtlijn voor de strategische milieubeoordeling. Op grond van deze Europese richtlijn en de Wet milieubeheer dient niet alleen voor projecten, maar ook voor plannen en programma's een m.e.r. te worden uitgevoerd. Het gaat dan niet om een besluit-m.e.r. (voor projecten) maar om een plan-m.e.r. Deze verplichting geldt voor plannen en programma's die wettelijk of bestuursrechtelijk zijn voorgeschreven én die mogelijk belangrijke gevolgen voor het milieu hebben. Zo ook voor bestemmingsplannen. In juli 2010 is de Wet milieubeheer wat betreft de m.e.r. regelgeving opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op de te volgen procedure. De verandering beoogt de procedure te verkorten.

Meer concreet geldt de plan-m.e.r. plicht voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

- die het kader vormen voor *m.e.r.-plichtige of m.e.r.-beoordelingsplichtige besluiten* (artikel 7.2, tweede lid, Wet milieubeheer), of
- waarvoor een *passende beoordeling* moet worden gemaakt op grond van artikel 19f, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 (artikel 7.2a Wet milieubeheer).

M.e.r.-plichtige of m.e.r.-beoordelingsplichtige besluiten

Het beoogde bestemmingsplan staat geen nieuwe activiteiten toe waarvan de omvang zo groot is dat daarvoor in het kader van de vergunningverlening de procedure van project-m.e.r. moet worden doorlopen. Het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost is in deze zin conserverend van aard.

Figuur 1.1. Plangebied

Passende beoordeling

De verplichting tot het maken van een Plan-m.e.r. kan ook samenhangen met de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied. Hiervoor moet worden nagegaan of op voorhand kan worden uitgesloten dat de ontwikkelingsruimte die het nieuwe bestemmingsplan biedt aan de landbouw en aan de recreatie negatieve gevolgen heeft voor de kwaliteit (lees instandhoudingsdoelstellingen) van deze gevoelige gebieden. Voor dit doel moet zoals voorgeschreven in Natuurbeschermingswet (1998) een Passende Beoordeling worden uitgevoerd (zie kader).

Indien uit de Passende Beoordeling naar voren komt dat mogelijk sprake is van negatieve gevolgen moet conform de Wet milieubeheer ook de procedure van Plan-m.e.r. worden doorlopen. De resultaten van de Passende beoordeling vormen dan een belangrijk, integraal onderdeel van de milieueffectrapportage.

Passende Beoordeling

Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998) moet in sommige gevallen de procedure van een passende beoordeling doorlopen. Deze bestaat uit twee fasen.

In de oriënterende fase (ook wel voortoets genoemd), wordt nagegaan of het plan activiteiten toestaat die significant, negatieve gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van de aanwezige Natura 2000-gebieden 'Aamsveen', 'Buurserzand en Haaksbergerveen', 'Witte Veen', 'Dinkelland', 'Lonnekermeer', 'Landgoederen Oldenzaal', 'Amtsvenn und Hündfelder Moor', 'Graeser Venn - Gut Moorhof', 'Wacholderheide Hörsteloe' en 'Schwatten Gatt'.

Indien uit de voortoets blijkt dat op voorhand niet valt uit te sluiten dat de toegestane groei van de agrarische bedrijven significante negatieve effecten heeft op de aanwezige, beschermde natuurgebieden moeten deze effecten nader worden onderzocht en beoordeeld. Indien daadwerkelijk sprake is van significant negatieve effecten dan zijn de beoogde ontwikkelingen alleen toelaatbaar als kan worden aangetoond dat er dwingende redenen van openbaar belang zijn. Tevens moet worden nagegaan of er geen alternatieve ontwikkelingsmogelijkheden zijn en rekening worden gehouden met compensatie (artikel 19j Nbw 1998, jo 19g en 19h Nbw 1998).

1.2 Procedure plan-m.e.r.

Een plan-m.e.r. procedure verloopt in vier achtereenvolgende fasen. De verschillende stappen in de Passende Beoordeling vormen hier een integraal onderdeel van. Hierna volgt een korte toelichting.

1. Openbare kennisgeving

De Plan-m.e.r. start met een openbare kennisgeving van het voornemen om een Plan-MER op te stellen voor de besluitvorming over het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost. Deze kennisgeving valt samen met het collegebesluit over de inhoud van de Notitie R&D. In deze notitie worden de m.e.r. plichtige activiteiten toegelicht en de aandachtspunten in het Plan-MER. Ook wordt verslag gedaan van de resultaten van de Voortoets, de eerste fase van de Passende Beoordeling.

2. Raadpleging Reikwijdte en Detailniveau

Nadat de Notitie R&D door B&W van de gemeente Enschede is vastgesteld, wordt deze voorgelegd aan de Wro partners en (facultatief) plaatselijke organisaties. Zij worden geraadpleegd over de inhoud het plan-MER. Omdat sprake is van een Passende Beoordeling wordt notitie ook toegezonden aan de Commissie voor de milieueffectrapportage (Cie m.e.r.). Sinds de wijziging in de Wet milieubeheer van juli 2010 is een advies van de Cie m.e.r. over de notitie R&D facultatief. De keuze is gemaakt om dit wel te doen omdat het advies in deze fase van de m.e.r. over de gekozen alternatieven en de inhoud van de m.e.r. vertraging in een later stadium kan voorkomen.

Gezien de maatschappelijke betekenis van het bestemmingsplan Buitengebied heeft de gemeente Enschede besloten dat de Notitie R&D ook voor algemene inspraak ter inzage wordt gelegd. Hiervoor wordt een periode van zes weken in acht genomen.

3. Opstellen plan-MER

Nadat de raadpleging is afgerond, wordt het plan-MER opgesteld. De inhoud van het MER is sterk gebaseerd op de ingewonnen adviezen. In het MER worden de activiteiten die met het nieuwe bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt uitgebreid beschreven en getoetst aan het vigerend beleid. Een belangrijk onderdeel hiervan vormt de Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet (1998).

4. Kennisgeving en ter inzage legging (ontwerp) plan-MER en ontwerpbestemmingsplan en mogelijkheid tot indienen zienswijzen

Het plan-MER zal samen met het ontwerpbestemmingsplan ter inzage worden gelegd. In het kader van de Passende Beoordeling wordt het plan-MER ook voor een reactie voorgelegd aan de Commissie voor de m.e.r.

In het ontwerpbestemmingsplan wordt in een motiveringsparagraaf beschreven op welke wijze bij de keuzes in het bestemmingsplan rekening is gehouden met de mogelijke gevolgen voor het milieu.

1.3 Doel plan-m.e.r.

De plan-m.e.r. beoogt twee doelen. Het biedt in de eerste plaats een beschrijving van de strategische keuzes die bepalend zijn voor de inhoud van het bestemmingsplan. Hierbij gaat het vooral om de ruimte die wordt geboden aan de ontwikkeling van de toegestane activiteiten en de allocatie daarvan in het plangebied met het oog op aanwezige gevoelige gebieden. Als tweede doel wordt stilgestaan bij de verwachte milieugevolgen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in verschillende deelaspecten zoals bodem, water, natuur, landschap (cultuurhistorie) en grondgebruik (landbouw, recreatie, wonen, werken). In de Notitie R&D worden bovenstaande zaken in het kort toegelicht en een indruk gegeven van de wijze waarop deze worden uitgewerkt in het MER. Ook de relatie met andere (beleids)notities wordt toegelicht.

Bestemmingsplan

In het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost zijn de groeimogelijkheden van de landbouw op meerdere manieren ingeperkt:

1. Binnen het plan liggen geen mogelijkheden voor de vestiging van nieuwe bedrijven; wel kunnen bestaande bedrijven onder voorwaarden uitbreiden.

2. Aan elk bestaand bedrijf is al naar gelang het type bedrijf en de huidige omvang een bouwblok toegekend van maximaal 1,5 ha. Binnen deze kavel ligt ruimte voor nieuwbouw en/of uitbreiding van bestaande stalsystemen.
3. Voor het vergroten van de oppervlakte van bestaande dierverschillen, de vergroting van het aantal bouwlagen, c.q. de bouw van nieuwe dierverschillen, kan slechts medewerking worden verleend met toepassing van een in het plan opgenomen ontheffingsbepaling. Van deze ontheffingsbepaling kan –blijkens de redactie ervan – slechts gebruik worden gemaakt in de situatie dat de bouw en ingebruikname van deze dierverschillen geen nadelige invloed heeft op de Natura 2000-gebieden Aamsveen, Lonnekermeer, Oldenzaalse landgoederen, Dinkelland, Buurserzand en Haaksbergerveen en het Witteveen.

De gemeente overweegt mede aan de hand van reacties uit het vooroverleg om de restricties ten aanzien van de bebouwingsregeling uit het bestemmingsplan te halen. Hierbij spelen de volgende overwegingen:

- Uit artikel 19d van de Nbw 1998 vloeit, kort gezegd, voort dat het zonder vergunning van gedeputeerde staten niet is toegestaan projecten te realiseren die de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
- Gedeputeerde staten van Overijssel op 13 april jongstleden de nota “Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen” hebben vastgesteld. In dit beleidskader is vastgelegd onder welke voorwaarden vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet kunnen worden verleend. Het betreffende beleidskader is bovendien uitgangspunt voor de op te stellen beheerplannen.
- Projecten die aan dit kader voldoen, leveren een bijdrage aan een substantiële en proportionele vermindering van de stikstofdepositie.

Een tweede onderwerp gelet op landbouw betreft de grootte van de toegekende bouwblokken. Deze hangt samen met huidige omvang van de aanwezige bedrijven en de daarin aanwezige bedrijfscategorieën. Er is geen onderscheid gemaakt gelet op de ligging van deze bedrijven ten opzichte van de Natura 2000-gebieden. Vraag is of een hierop geënte aanpassing van het bestemmingsplan een zinvolle bijdrage levert aan de ontwikkeling van Natura 2000.

Provinciaal Beleidskader

De provincie geeft in het “Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen” aan dat voor alle bedrijfsuitbreidingen een vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet moet worden aangevraagd. Het beleidskader is in deze zaken regulerend en zorgt op termijn voor een substantiële en proportionele vermindering van de stikstofdepositie. In het MER worden enkele landbouwkundige groeiscenario’s tegen deze achtergrond geëvalueerd. Naar verwachting zal hieruit blijken dat:

1. Nieuwe projectaanvragen noodzakelijk zijn om de doeleinden van het emissiebeleid te kunnen realiseren.
2. De verwachte gevolgen van een minimaal en maximaal groeiscenario niet ver uiteen kunnen lopen omdat iedere uitbreiding van het aantal dierplaatsen met een afname van stikstofdepositie gepaard moet gaan.

Passende Beoordeling

De Passende Beoordeling vormt een integraal onderdeel van het beoogde MER. In de notitie wordt verslag gedaan van de voortoets (oriënterende fase). Ten aanzien van landbouw is geconcludeerd dat op voorhand niet kan worden uitgesloten dat de in het bestemmingsplan opgenomen regeling voor agrarische bedrijven significante negatieve gevolgen heeft voor de Natura 2000-gebieden. Daarom wordt in het MER nagegaan welk groeiscenario wel mogelijk is waarbij deze effecten kunnen worden uitgesloten dan wel sterk gemitigeerd. In deze notitie wordt een aanzet geleverd voor de hiertoe in beschouwing te nemen alternatieven.

1.4 Inhoud Notitie R&D

In de navolgende hoofdstukken van deze notitie wordt aandacht besteed aan:

- De beschrijving van de inhoud van het bestemmingsplan vooral gelet op de bestemmingen waarin het nieuwe plan zich onderscheidt van het vigerende plan (het voornemen, zie 2).
- De huidige (milieu)situatie gelet op enkele relevante deelaspecten en de verwachte autonome ontwikkeling daarvan (het nulalternatief, zie 3).
- De aandachtspunten in de effectbeschrijving en de resultaten van de voortoets (zie 4).
- Mogelijke alternatieven gebaseerd op ontwikkelingsscenario's voor de landbouw (zie 5).
- De procedurele aspecten van Plan-m.e.r. en de betrokken organisaties (zie 6).

2 HET VOORNEMEN

In dit hoofdstuk wordt nagegaan op welke wijze het nieuwe bestemmingsplan afwijkt van het thans vigerende bestemmingsplan. Hiervoor worden de bestemmingen van de meest relevante functies in beschouwing genomen: landbouw, recreatie, bijzondere bedrijvigheid, wonen, verkeer en waterberging. Het voornemen betreft de ontwikkelingen die in afwijking van het huidige bestemmingsplan via het nieuwe bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Deze activiteiten vormen het onderwerp van de milieueffectrapportage.

2.1 Landbouwbedrijven

In het vigerende bestemmingsplan wordt veel ruimte geboden aan de ontwikkeling van agrarische bedrijven. In dit bestemmingsplan zijn de bebouwingmogelijkheden voor agrarische bedrijven niet afhankelijk gesteld van een op de plankaart aangegeven bouwblok, maar is gewerkt met een systeem van verbale bouwpercelen, waarbij de omvang en plaats van de op te richten gebouwen en andere bouwwerken, is vastgelegd in de planregels. Zo geldt voor in het plan als volwaardig agrarisch bedrijf aangewezen bedrijven dat maximaal 1 ha mag worden bebouwd, binnen een vierkant met een afmeting van 150 bij 150 meter.

In het plangebied bevinden zich 61 agrarische bedrijven en 4 maneges (zie figuur 2.1). Van de in het plangebied aanwezige agrarische bedrijven heeft een ruime meerderheid (44) zich uitsluitend of in hoofdzaak toegelegd op de melkrundveehouderij. Circa 15 procent (9 bedrijven) van de in het plangebied aanwezige agrarische bedrijven zijn intensieve veehouderijen. De overige bedrijven betreffen voornamelijk paarden- en schapehouderijen. In het nieuwe bestemmingsplan wordt een intensieve veehouderij als volgt gedefinieerd: een agrarisch bedrijf dat volgens de Wet Milieubeheer wordt gebruikt voor veehouderij van andere soorten dan melkrundvee, schapen of paarden, of dieren ten behoeve van 'biologisch' beheer.

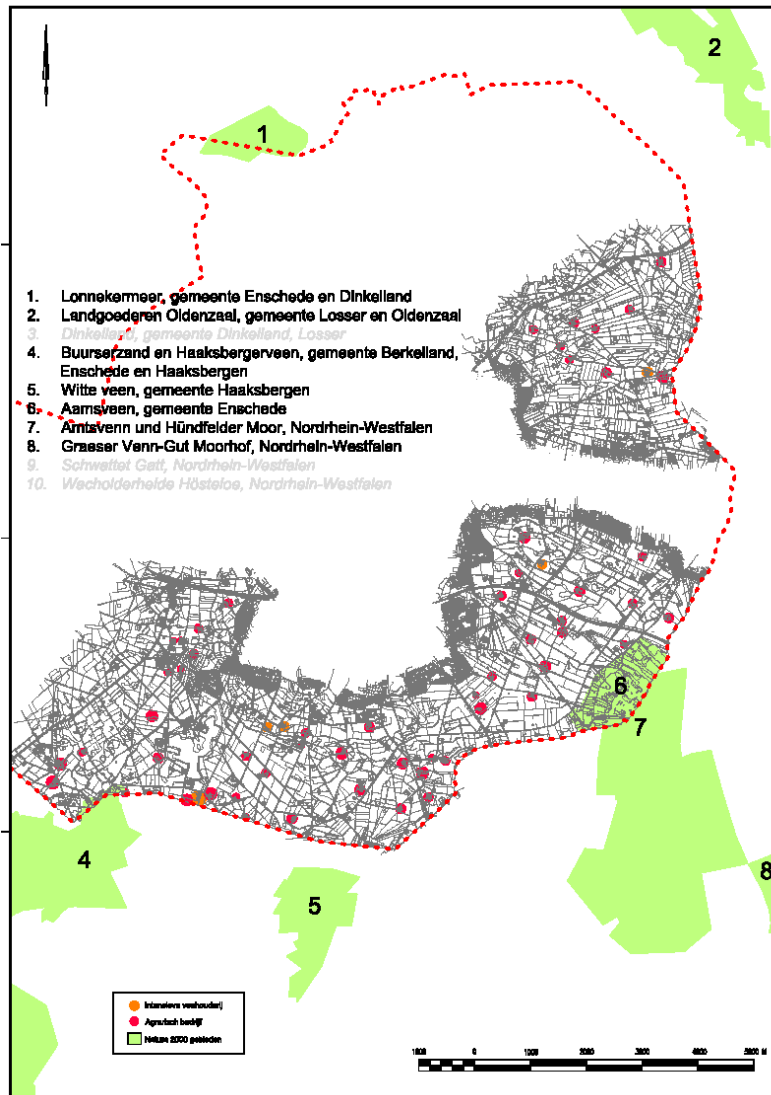
Intensieve veehouderij

In het nieuwe bestemmingsplan is de exploitatie van een intensieve veehouderijbedrijf in beginsel alleen toegestaan, indien deze is voorzien van de functieaanduiding 'intensieve veehouderij'. De mogelijkheden om bouwblokken te vergroten, te verplaatsen en dergelijke zijn afgestemd op het beleid van het reconstructieplan:

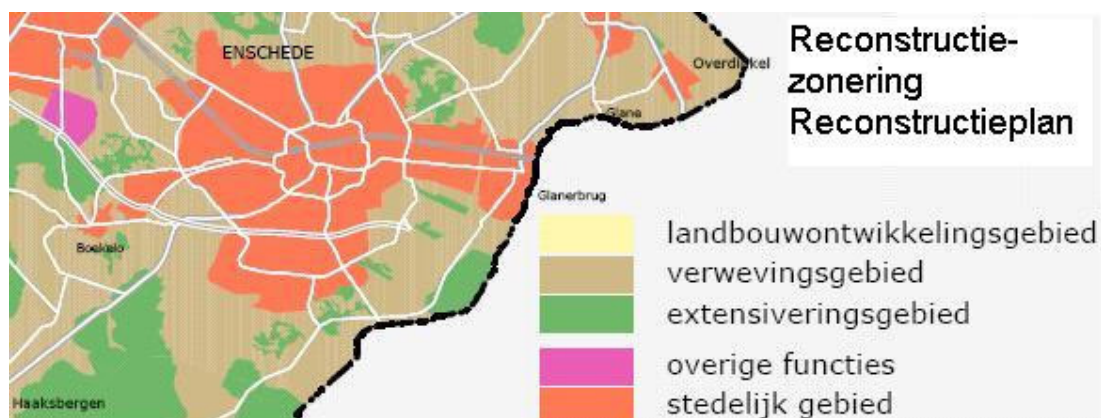
- Bedrijven die binnen het extensiveringgebied liggen, worden verplaatst.
- Bedrijven die binnen het verwevingsgebied liggen, mogen uitbreiden binnen bouwblok van maximaal 1,5 ha.
- Nieuwe vestiging van intensieve veehouderij binnen verwevingsgebied is niet mogelijk, behalve binnen de daartoe aangewezen bestaande bouwblokken (zie figuur 2.2).

Het nieuwe bestemmingsplan benadrukt het maatschappelijk belang van de landbouw. Enerzijds heeft dit te maken met de directe en indirecte werkgelegenheid die deze bedrijfstak genereert. Anderzijds is de agrarische sector van groot belang omdat deze in belangrijke mate bijdraagt aan het beheer en onderhoud van het landschap.

Figuur 2.1. Ligging landbouwbedrijven. Het overzicht van Natura2000-gebieden is niet compleet; enkele terreinen liggen net buiten het kader.

Figuur 2.2. Zonering Reconstructieplan Salland-Twente (2004)

Sinds april 2008 is het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij, ook wel AmvB Huisvesting genoemd, in werking getreden. Vanaf januari 2010 moeten ook bestaande bedrijven aan het besluit gaan voldoen. De maatregelen uit het besluit hebben met name betrekking op het reduceren van stikstofdepositie.

Het beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen van de provincie Overijssel, dat per 13 april 2010 in werking is getreden, geeft een gefaseerde aanpak om de stikstofdepositie verder omlaag te brengen.

Agrarische bedrijven

In het nieuwe bestemmingsplan wordt bij de toekenning van de agrarische bouwpercelen het volgende uitgangspunt gehanteerd:

- Tot 10 nge¹: geen agrarisch bouwvlak. Woning met daarbij behorende opstallen krijgen een woonbestemming, uitbreiding bedrijvigheid is niet toegestaan.
- 10-40 nge: geen agrarisch bouwvlak. De woning en de daarbij behorende opstallen krijgen een woonbestemming, met de functieaanduiding: agrarische woning. De bestaande opstallen mogen worden gehandhaafd en vernieuwd. Ook is een eenmalige uitbreiding mogelijk met maximaal 100 m².
- 40-70 nge: bouwblok op maat. Circa 0,5 hectare.
- >70 nge: bouwblok op maat. Minimaal 1 hectare en in beginsel niet groter dan 1,5 hectare.

Het nieuwe bestemmingsplan biedt dus alleen groeimogelijkheden aan bedrijven met een minimum omvang van 40 nge. In het voorontwerp van het bestemmingsplan hebben 39 agrarische bedrijven een bouwvlak hebben gekregen van tussen de 1 en 1,5 hectare en 22 een bouwvlak met een oppervlakte van circa een halve hectare.

Deze ontwikkelingsruimte is vooral noodzakelijk om de levensvatbaarheid van de aanwezige bedrijven in stand te houden. Hiermee wordt aan individuele bedrijven de kans geboden om -ook op termijn- te kunnen blijven concurreren.

Met de in het bestemmingsplan opgenomen bebouwingsregeling voor agrarische bedrijven is beoogd ontwikkelingsruimte te bieden aan de agrarische sector, zonder dit ten koste te laten gaan van in en in de nabijheid van het plangebied gelegen Natura 2000-gebieden.

2.2 Recreatie

In het vigerende bestemmingsplan is weinig ruimte voor nieuwe verblijfsrecreatie. Het beleid is vooral gericht op kwaliteitsverbetering. In het buitengebied liggen voldoende voorzieningen voor dagrecreatie en recreatief medegebruik vooral in de sfeer van wandel- en fietspaden, picknickplaatsen en zwemgelegenheden.

Enschede wil binnen de gemeente zes zogenaamde vrijetijdsclusters ontwikkelen. Voor het buitengebied is de cluster 'Groene Stadsrand en de parken' van belang. Het betreft voornamelijk locatiegebonden initiatieven. Ieder van deze zes 'clusters' krijgt een helder profiel mee bepalend voor de ontwikkelingsrichting. De opgave voor het buitengebied

---

¹ nge: de bedrijfsomvang en het type agrarische bedrijvigheid wordt uitgedrukt in Nederlandse grootte eenheden.

bestaat uit de realisatie van verbindende en aantrekkelijke (wandel)routes, de realisatie van een park met recreatiebungalows, een aanbod in toeristische arrangementen, kleinschalige evenementen en een nieuw aanbod van buitensporten.

Voor het recreatiegebied het Rutbeek is tussentijds een nieuw bestemmingsplan opgesteld dat momenteel vigerend is (Bestemmingsplan Het Rutbeek, vastgesteld op 4 juni 1993). Een deel van de voorheen dagrecreatieve functie is gewijzigd in “recreatie – verblijfsrecreatie”, hierdoor mogen binnen het gebied maximaal 290 recreatiewoningen met de daarbij behorende voorzieningen worden gerealiseerd. Het terrein met deze functie heeft een oppervlakte van circa 23,9 hectare. Van dat gebied was 7,3 hectare voorheen in gebruik voor agrarische doeleinden; het resterende deel had al de bestemming dagrecreatief gebruik (vissen, zwemmen, wandelen, fietsen).

De Wet milieubeheer vereist een plan-m.e.r. indien het een recreatieve ontwikkeling betreft van 50 hectare of meer. Wanneer de recreatieve ontwikkeling in of dichtbij een Natura 2000 gebied ligt (gevoelig gebied), dan geldt de plan-m.e.r.-plicht vanaf een omvang van 20 hectare. De plan-m.e.r.-beoordelingsplicht is aan de orde bij een omvang vanaf 25 hectare respectievelijk 10 hectare bij gevoelig gebied. Voor Het Rutbeek is al eerder een bestemmingsplan vastgesteld waarin de beoogde fysieke uitbreiding planologisch is geregeld. De bouw van de recreatiewoningen is evenmin plan-m.e.r.-plichtig in de zin van artikel 7.2 van de Wet milieubeheer. De drempelwaarden uit het Besluit milieu-effectrapportage 1994 worden niet overschreden en de beoogde bouwlocatie voor de recreatiewoningen is niet aan te merken als een gevoelig gebied in de zin van het Besluit m.e.r..

In de voortoets (Passende beoordeling, zie bijlage 2) wordt aandacht besteed aan de invloed van recreatiegebied Het Rutbeek. Hieruit blijkt dat op voorhand wordt uitgesloten dat deze ontwikkeling significante gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van de nabij gelegen Natura 2000.

2.3 Bijzondere bedrijvigheid

Het vigerende bestemmingsplan biedt geen ruimte voor nieuwe bedrijfsvestigingen. Bestaande bedrijven blijven gehandhaafd, mits de aanwezige bedrijfsvoering niet in strijd is met landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarden in de omgeving. Vestiging van nieuwe bedrijven en meer grootschalige uitbreiding van bestaande bedrijven wordt alleen op de daartoe bestemde bedrijfsterreinen toegestaan. Detailhandel is niet uitwisselbaar met de bedrijfsfunctie. Dat wil zeggen dat bestaande bedrijven niet mogen worden omgezet in winkels. Bovendien wordt voorkomen dat bestaande detailhandel wordt omgevormd tot grootschalige winkelbedrijven.

Op grond van het gemeentelijke detailhandelsbeleid wordt in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied eveneens geen ruimte geboden aan uitbreiding en/of nieuw te vestigen detailhandel. Er wordt één uitzondering gemaakt. Agrariërs worden in de gelegenheid gesteld om winkels te openen waar uitsluitend bedrijfseigen producten mogen worden aangeboden. Deze boerderijwinkels hebben een bruto vloeroppervlak van maximaal 100 m².

Voor overige functies, bijvoorbeeld voorzieningen in de sfeer van bed & breakfast en kleinschalige bedrijvigheid, is de toelaatbaarheid van nieuwe vestigingen afhankelijk van

het VAB-beleid (VAB = vrijkomende agrarische bebouwing) zoals dat in de Gids Buitenkans is neergelegd. Daarbij zijn de kwalificering van het gebouw (waardevol of niet waardevol) en de situering van het gebouw (wel of niet op erf gelegen) van belang.

Naar verwachting zijn de milieugevolgen van deze ontwikkelingsmogelijkheden zeer beperkt van omvang. Significante effecten op het woon en leefmilieu en de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000 worden uitgesloten.

2.4 Wonen

In het vigerende bestemmingsplan wordt de uitbreiding van burgerwoningen in het buitengebied niet wenselijk geacht. Nieuwe burgerwoningen zijn niet toegestaan. Dit geldt niet voor agrarische bedrijfswoningen. De inhoud van een woning mag ten hoogste 750 m³ bedragen.

Het nieuwe bestemmingsplan is ook op dit beleidsveld conserverend van aard. De maximale inhoudsmaat van een burgerwoning wordt gehandhaafd op 750 m³. De bouw van nieuwe burgerwoningen is niet toegestaan. Het plan biedt onder bepaalde voorwaarden wel de mogelijkheid een bestaande wooneenheid (woongebouw) te splitsen in twee of maximaal 3 woningen; ook is voorzien in de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden woonruimte te realiseren in karakteristieke voormalige bedrijfsruimte.

Naar verwachting heeft dit beleid marginale gevolgen voor het milieu. Significante effecten op de Natura 2000-gebieden worden uitgesloten.

2.5 Verkeer

Ten aanzien van verkeer wordt in de toekomst alleen een uitbreiding van het landelijk hoofdwegennet voorzien. Ongeveer parallel aan de Haaksbergerstraat is een verbinding voorzien tussen de stedelijke knooppunten Enschede-Hengelo en Arnhem-Nijmegen, de A18. Deze route zal eveneens een regionale betekenis krijgen voor zuidwest Twente en de Achterhoek. Er is nog geen duidelijkheid over zowel het exacte tracé als de termijn van aanleg. In het bestemmingsplan is gezien bovenstaande geen tracé opgenomen.

2.6 Waterberging

Er worden in het bestemmingsplan geen mogelijkheden geboden voor (grootschalige) waterberging.

2.7 Conclusie

Uit voorgaande blijkt dat in het Plan-MER vooral aandacht moet worden besteed aan de geboden ontwikkelingsruimte voor de landbouw. Wat betreft de overige functies is het bestemmingsplan zo terughoudend dat wat betreft deze zaken geen significante gevolgen voor de aanwezige Natura 2000-gebieden worden verwacht.

3 DE HUIDIGE TOESTAND VAN HET MILIEU

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de huidige toestand van enkele milieuaspecten beschreven en de verwachte ontwikkeling daarvan indien het bestemmingsplan niet wordt gewijzigd. Hierbij wordt voorlopig alleen aandacht besteed aan onderwerpen die naar verwachting gelet op het voornemen (landbouw en recreatie) worden beïnvloed. Het gaat dan vooral om de toestand van de luchtkwaliteit (stikstof), bodem, water en natuur. De mogelijke beïnvloeding van overige aspecten (geluid, geur, landschap, cultuurhistorie) is als gevolg van de verandering in bestemmingen vrij marginaal.

3.2 Luchtkwaliteit

De landbouw vormt een belangrijke bron van stikstofemissie in de vorm van natuurlijke mest (ammoniak) en kunstmest. Gelet op de totale stikstofemissie en de hiervoor geldende achtergrondwaarden wordt 40% veroorzaakt door de landbouw. De overige 60% zijn het gevolg van verbrandingsmotoren (verkeer, industrie). Stikstofdepositie leidt tot verzuring en vermisting. Dit leidt onder meer tot een achteruitgang in de kwaliteit van natuurgebieden.

De afgelopen jaren zijn de kritische depositiewaarden (KDW) voor de verschillende Natura 2000-gebieden vastgesteld. Indien de stikstofdepositie deze waarden overschrijdt, kan niet worden uitgesloten dat de kwaliteit van het Natura 2000-gebied wordt aangetast. In de huidige situatie wordt binnen de aanwezige gebieden de kritische grenswaarde voor stikstof met een factor 4 of 5 overschreden (zie bijlage 2). Iedere extra bijdrage betekent een verdere aantasting van de beoogde kwaliteit.

De KDW is een wetenschappelijk vastgestelde waarde. De waarnemingen die aan deze gegevens ten grondslag liggen, laten per habitatype een bandbreedte (empirische range) zien. De bovenkant hiervan vormt het tussendoel van het generiek provinciaal ammoniakbeleid voor 2028, het zogenaamde ecologisch acceptabel tussenniveau (zie tabel 3.1). In de tussentijd wordt per Natura 2000-gebied nagegaan in hoeverre in samenhang met ecohydrologische condities en beheersmaatregelen de omstandigheden verder kunnen worden verbeterd.

N-depositie Natura 2000

In 2006 bedroeg de totale N depositie op de Natura 2000-gebieden gemiddeld 2.240 mol stikstof per hectare per jaar. Ca 35% hiervan is afkomstig van bedrijven in de directe omgeving van het Natura 2000 gebied (10 km zone) en het overige deel van daarbuiten (achtergrond). De bijdrage vanuit de eigen zone waarin alleen naar de landbouw is gekeken bedraagt gemiddeld 781 mol stikstof (per ha, per jaar). Hiervan is 62% afkomstig van stal- en opslagemissie en 38% hangt samen met beweiding. Naarmate de bron dichter bij de grens van het Natura 2000-gebied ligt, neemt het aandeel van de beweiding toe tot ca. 60%.

Tabel 3.1. Stikstofgevoeligheid van Natura 2000 gebieden in de omgeving van Enschede

Natura 2000-gebied	Habitattype (meest gevoelige)	KDW (mol N/ha/jr)	Empirische range (mol N/ha/jr)	Ecologisch acceptabel tussenniveau ¹ (mol N/ha/jr)
Aamsveen	Actief hoogveen	400	700	1.500
Buurserzand / Haaksbergerveen	Actief hoogveen	400	700	1.500
Dinkelland	Zwak gebufferde vennen	410	700	1.500
Landgoederen Oldenzaal	Oude eikenbossen	1.100	KDW	1.500
Lonnekermeer	Zwak gebufferde vennen	410	700	1.500
Witte Veen	Actief hoogveen	400	700	1.500

¹ Het ecologisch gewenst niveau is een inschatting op basis van de eerste resultaten van herstelstrategieën voor habitattypen. Waar nog geen tussenresultaten bekend zijn, wordt uitgegaan van 1.500 mol/ha/jr.

Tabel 3.2. Proportionele reductieopgave per Natura 2000-gebied (in mol N/ha/jr)

	Depositie 2006	Ecologisch acceptabel tussenniveau (streefwaarde 2028)	Reductieopgave (%)	Depositie veehouderijen (binnen 10 km) ²	Reductieopgave veehouderijen (binnen 10 km)
Aamsveen	3.120	1.500	52	499	259
Buurserzand / Haaksbergerveen	2.824	1.500	47	896	420
Dinkelland	2.872	1.500	48	860	411
Landgoederen Oldenzaal	2.792	1.500	46	943	436
Lonnekermeer	3.199	1.500	53	1.056	566
Witte Veen	3.211	1.500	53	707	377

² De depositie vanuit de landbouwbedrijven in de omgeving van het Natura 2000 gebied (binnen een straal van 10 km) is vastgesteld aan de hand van rekenkundige modellen (Gies e.a., 2009. Effectiviteit van ammoniakmaatregelen in een 10 km zone rond Natura 2000 gebieden in de provincie Overijssel. Wageningen, Alterra, rapport 1893).

Autonome ontwikkeling

Voor de autonome ontwikkeling van agrarische bedrijven in het plangebied zijn twee beleidskaders bepalend. De AMvB Huisvesting en het provinciale beleidskader.

Van belang is ten eerste de inwerkingtreding van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij, ook wel AmvB Huisvesting genoemd, die vanaf 1 april 2008 van kracht is. Met dit besluit wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden.

In het emissiebeleid van de provincie Overijssel worden twee belangrijke uitgangspunten aangehouden:

- Een gefaseerde aanpak waarin over drie beheerperioden van zes jaar het ecologische acceptabel emissieniveau wordt bereikt.
- Samenhang in de aanpak van de verschillende Natura 2000-gebieden zowel op lokaal/regionaal niveau als op provinciaal en landelijk niveau.

Hierbij geldt als belangrijke voorwaarde dat er voldoende ruimte wordt geboden aan bedrijfsontwikkeling. Er zijn vele mogelijkheden beschikbaar - zowel op technisch gebied als op het vlak van bedrijfsvoering - om de emissie vanuit de veehouderij te verminderen. De hiervoor noodzakelijke investeringen zijn alleen mogelijk als bedrijven ook kunnen groeien. Naast het stellen van voorwaarden wil de provincie haar beleid ook stimuleren met financiële ondersteuning.

Om de stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden terug te dringen tot het ecologisch acceptabel niveau wordt een (forse) bijdrage van de veehouders in de omgeving van deze gebieden verwacht. In tabel 3.2 is deze reductieopgave berekend voor de gebieden in de omgeving van Enschede. Het aandeel van de landbouwbedrijven loopt uiteen van 47 naar 53%.

3.3 Bodem en water

De bodem rondom Enschede bestaat voor het overgrote deel uit zand. Het zand, afgezet op de keileem van de stuwwal, is zeer wisselend van dikte. De keileem komt op een aantal plaatsen op zeer geringe diepte voor (binnen 40 cm). De beekdalen bestaan uit vochtige zandgronden. In de zuidoosthoek van Enschede ligt tegen de Duitse grens het Aamsveen. Het veenpakket is gedeeltelijk afgegraven. Omdat het veen niet dieper dan het grondwaterpeil is afgegraven, is in het Aamsveen geen open water aanwezig. Langs de rand van het Aamsveen komen moerige gronden voor.

De aanwezige stuwwallen zijn voor een groot deel bepalend geweest voor de hydrologische gesteldheid van Twente. Door de stuwwallen is een afwateringssysteem ontstaan dat in drie beeksystemen is te verdelen. Voor het gebied rondom Enschede is

een tweetal daarvan van belang, de Regge en de Dinkel. De gemeente Enschede ligt op de meest oostelijk gelegen stuwwal van Twente.

De oostzijde van de bebouwde kom ligt op de stuwwal. De rug van de stuwwal vormt de waterscheiding van de beeksystemen. Vanaf dit hoogste punt lopen beekdalen in een vrij dicht patroon naar lagere gebieden, aan de oostzijde richting Dinkel, aan de westzijde in de richting van de Regge. Aan de oostzijde zijn de beekdalen kort en recht. Ze lopen van west naar oost.

In het zuidoostelijk deel liggen resten van hoogveenruggen (Aamsveen), onderdeel van een groter gebied aan Duitse zijde.

Autonome ontwikkeling

In verband met de Europese Kaderrichtlijn Water worden momenteel beheerdoeleinden geformuleerd voor de oppervlaktewaterlichamen in heel Nederland. Een deel van deze doeleinden moet in 2015 zijn gerealiseerd. De doeleinden zijn uitgesplitst in ecologische en chemische parameters. Met de ecologische kwaliteit wordt de stand van zaken van soortgroepen bedoeld zoals grotere waterorganismen, vissen, algen, bodemplanten en grotere waterplanten. Wat betreft de chemische kwaliteit wordt uitgegaan van bepaalde kritische ondergrenzen voor diverse stoffen, zowel gelet op organische voedingsstoffen (fosfaat, stikstof) als giftige stoffen (zware metalen en microverontreinigingen als herbiciden).

De uitwerking van de Kaderrichtlijn Water zal op termijn van twintig jaar tot een sterke verbetering van de waterkwaliteit leiden. Echter moeten de verwachte maatregelen nog worden vastgesteld in het kader van het op te stellen stroomgebiedbeheersplan.

De mogelijke uitbreiding van (agrarische) bedrijvigheid leidt naar verwachting niet tot verzilting en/of verdroging. Hierbij wordt aangenomen dat de productieomstandigheden van alle beschikbare landbouwgebieden reeds in het verleden zijn geoptimaliseerd en naar verwachting geen verdere ingrepen zoals bijvoorbeeld in de waterhuishouding noodzakelijk zijn. Hooguit is de verwachting dat naar de toekomst toe hydrologische maatregelen worden genomen ten faveure van natuurontwikkeling.

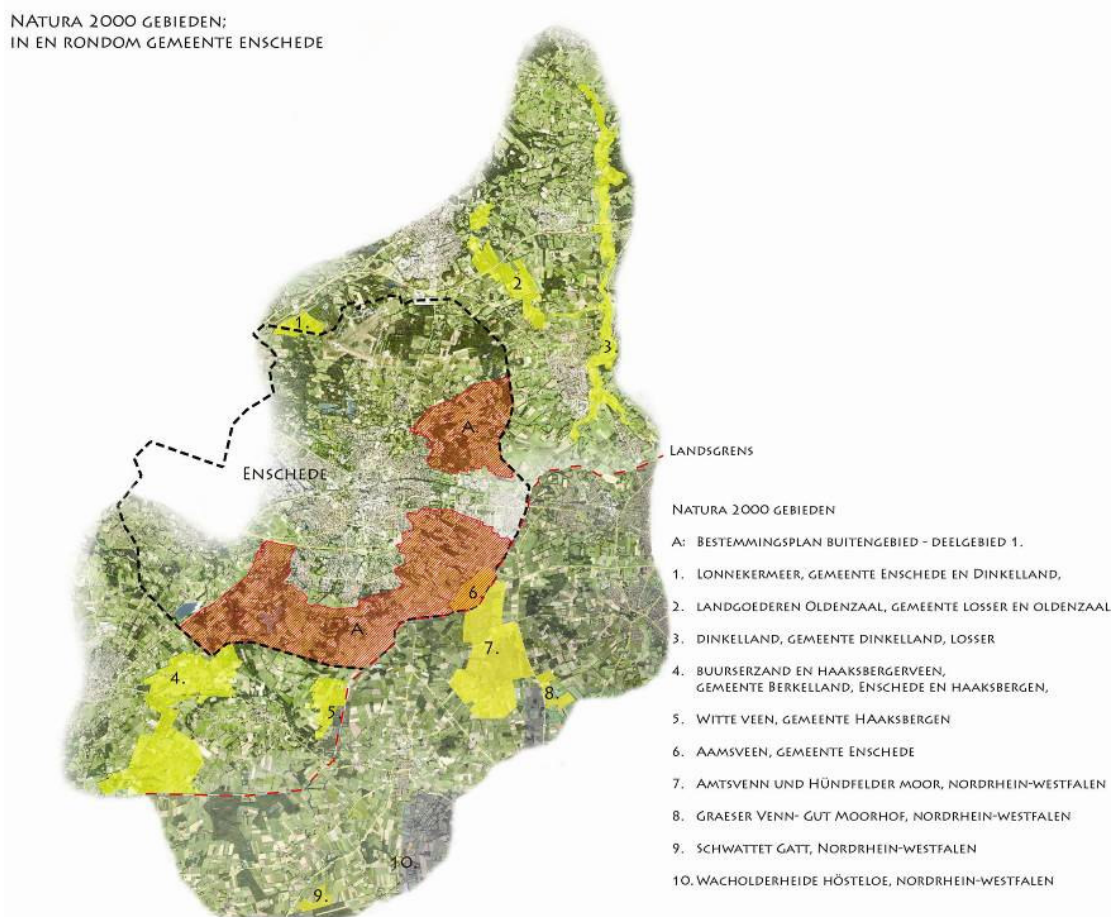
3.4 Natuur

Twee Natura 2000-gebieden, het Aamsveen en Lonnekermeer zijn (deels) onderdeel van het bestemmingsplangebied. Verder liggen in de directe omgeving: Buurserzand en Haaksbergerveen, Witte Veen, Dinkelland en Landgoederen Oldenzaal. En net over de Duitse grens op minder dan 5 km afstand liggen nog vier andere gebieden: de Duitse voortzetting van het Aamsveen (Amtsvenn und Hündfelder Moor), Graeser Venn - Gut Moorhof, Wacholderheide Hörsteloe en Schwatten Gatt, in totaal ruim duizend hectare (zie figuur 3.1).

Voor de Nederlandse gebieden loopt via de Natuurbeschermingswet een procedure waarin ze worden aangewezen als speciaal beschermingsgebied (Natura 2000). Voor dit doel wordt per gebied een beheerplan opgesteld. Hierin staan de ontwikkelingsdoelen en voorwaarden omschreven voor de instandhouding van bepaalde habitattypen en/of de aanwezigheid van bijzondere soorten.

In bijlage 2 zijn de resultaten van de uitgevoerde voortoets opgenomen. Hierin zijn de betreffende Natura 2000-gebieden beschreven en hun kwetsbaarheid voor de verschillende vormen van verstoring zoals verzuring, vermesting, verdroging etc.

Figuur 3.1. Ligging Natura 2000-gebieden in het plangebied en net daarbuiten

Autonome ontwikkeling

Gelet op het voorgenomen beleid zal de natuurlijke kwaliteit van de verschillende gebieden de komende jaren verbeteren. Gelet op de gefaseerde aanpak van de stikstofemissie kunnen de beoogde depositieniveaus op termijn van ca. 15 jaar worden bereikt.

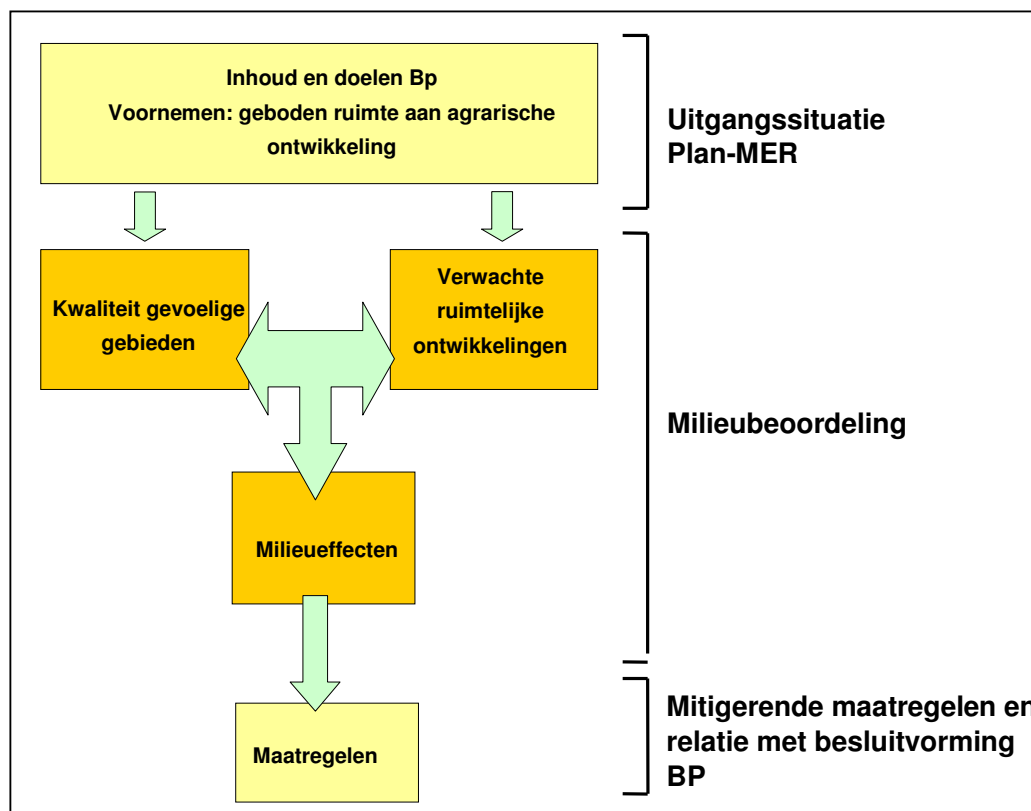

4 AANDACHTSPUNTEN EFFECTBESCHRIJVING

4.1 Inleiding

Hierna wordt op hoofdlijnen ingegaan op de verwachte effecten. Hierbij wordt gelet op de inhoud van het voornemen vooral aandacht besteed aan de deelaspecten luchtkwaliteit (stikstofemissie) en natuur (gevoelige gebieden). Onder natuur wordt expliciet ingegaan op de resultaten van de voortoets in het kader van de Passende beoordeling. (zie 4.3).

Figuur 4.1 Effectbeschrijving

In hoofdstuk 2 zijn de activiteiten beschreven die via het nieuwe bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Hieruit blijkt dat met name de geboden ruimte voor de ontwikkeling van de agrarische sector aandacht vraagt.

4.2 Effecten luchtkwaliteit

Het generieke stikstofbeleid en de aanvullende gebiedgerichte emissie-eisen in samenhang met de beheerplannen voor de afzonderlijke Natura 2000-gebieden zorgen voor een stapsgewijze afname van de stikstofconcentratie. Het bestemmingsplan levert hier een bijdrage aan. Indien een agrarisch bedrijf wil uitbreiden, moet hiervoor bij de gemeente een ontheffing worden aangevraagd. Het toetsingskader voor deze ontheffing sluit aan bij het provinciaal beleidskader.

De AMvB Huisvesting en het provinciaal beleidskader dienen als uitgangspunt voor de alternatieven die in e plan-m.e.r. worden onderzocht. De verwachting is dat de planologische mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt om de uitbreiding te sturen minder bepalend zijn dan de genoemde beleidsuitgangspunten.

4.3 Effecten natuur

In het kader van de Passende Beoordeling zijn de relevante Natura 2000-gebieden beschreven (zie bijlage 2). In de voortoets is nagegaan welke vormen van verstoring thans optreden en of de activiteiten die het bestemmingsplan toestaat van invloed zijn op de instandhoudingsdoelstellingen.

Resultaat voortoets

Op voorhand is niet uit te sluiten dat uitbreiding van de agrarische bedrijvigheid negatieve gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden in de omgeving van Enschede. Het provinciaal beleid zoals neergelegd in het “Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen”, heeft tot doel om evenredig bij te dragen aan de vermindering van de stikstofdepositie die ecologisch gezien nodig is om de achteruitgang van instandhoudingsdoelstellingen tegen te gaan. Dit beleidskader is uitgangspunt bij vergunningverlening voor projectaanvragen (bedrijfsuitbreidingen) en vormt een belangrijke bouwsteen bij de opstelling van beheerplannen.

De verwachting is dat de noodzakelijke maatregelen ter reductie van de ammoniakemissie alleen dan mogelijk zijn als in combinatie daarmee bedrijven kunnen groeien.

De ontwikkeling van Het Rutbeek leidt gelet op de omstandigheden naar verwachting niet tot significante effecten op de beschermde natuurwaarden. In het Plan-MER wordt dit nader getoetst door de mogelijke relatie tussen het recreatiepark en de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden nader uit te werken en vooral in te zoomen op de mogelijke toename in bezoekersaantallen binnen deze gebieden en de wijze waarop de natuurwaarden in deze gebieden hiertegen worden beschermd.

4.4 Reikwijdte milieubeschrijving

In het MER worden alleen activiteiten betrokken die zich binnen de plangrenzen van het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost afspelen. Deze zijn in hoofdstuk 2 beschreven. De effecten van deze activiteiten kunnen echter verder reiken, over de plangrenzen heen. De feitelijke reikwijdte verschilt per milieuaspect. Zo wordt wat betreft de mogelijke invloed van veranderingen in de ammoniakemissie ook de kwaliteit van de Natura 2000-gebieden over de grens met Duitsland in beschouwing genomen. Eventuele mitigerende maatregelen die in het kader van de landinrichting worden genomen worden benoemd en zo nodig meegenomen bij de plan-m.e.r..

5 ALTERNATIEVEN

In het Plan-m.e.r. worden handvatten aangereikt om de redactie van de ontheffingsbepaling te verbeteren. De nu opgenomen planologische regeling gaat wat betreft de consequenties voor de Natura 2000-gebieden uit van een het standstil-scenario. In het door de provincie ontwikkelde beleidskader voor stikstof wordt voor het gros (circa 87%) van de agrarische bedrijven uitgegaan van een beperkte groei.

De gemeente heeft kenbaar gemaakt dat zij – mede aan de hand van ingekomen vooroverlegreacties op het plan – overweegt om een bebouwingsregeling in het bestemmingsplan op te nemen die niet uitgaat van standstill, maar van beperkte groei. In het Plan-m.e.r. wordt derhalve nagegaan wat de consequenties zijn van de verschillende groeiscenario's in relatie tot de instandhouding van de nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Alle agrarische bedrijven die onderdeel uitmaken van het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost van de gemeente Enschede hebben bij projectaanvragen voor bedrijfsuitbreiding te maken met het “Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen” (provincie Overijssel 2010). De ruimte die het aan de agrarische ontwikkeling biedt en de betekenis daarvan voor de omliggende Natura 2000-gebieden, wordt in het MER aan de hand van dit beleid getoetst. Hierbij wordt uitgegaan van de meerdere groeimogelijkheden waaronder minimaal:

- Een nulscenario waarbij wordt uitgegaan van stilstand in de agrarische ontwikkeling;
- Een groeiscenario waarbij wordt uitgegaan van de toebedeelde bouwblokken.

Nulscenario

Hierbij stelt de gemeente zich op het standpunt dat gelet op de gevoeligheid van de aanwezige Natura 2000 gebieden voor stikstofemissie het totaal aantal stuks vee niet meer mag toenemen. Individuele bedrijfsuitbreidingen zijn alleen mogelijk als dit samengaat met bedrijfsbeëindiging elders binnen het bestemmingsplangebied.

Cijfers van het CBS maken duidelijk dat de Nederlandse veestapel, grosso modo, het afgelopen decennium in omvang gelijk is gebleven. Dat geldt niet voor het aantal bedrijven; dat is, in ieder geval vanaf de jaren zeventig in de vorige eeuw, gestaag aan het dalen. Aangenomen wordt dat die trend zich in de toekomst voortzet. In het MER worden op basis van deze trend aannames gedaan waarbij als harde randvoorwaarde geldt dat het huidige aantal intensieve veehouderijen (negen) niet zal toenemen.

Groeiscenario

In het bestemmingsplan zijn aan de verschillende agrarische bedrijven bouwblokken toegekend van maximaal 1,5 ha. In het groeiscenario wordt nagegaan wat de consequenties zijn van de invulling van deze bouwblokken. Hierbij wordt uitgegaan van twee opties:

- Een reëel groeiscenario waarbij de gemiddelde omvang van de overblijvende agrarische bedrijven toeneemt. Wat betreft de totale omvang van de veestapel wordt uitgegaan van een lichte groei: maximaal 10%.
- Een worst case scenario waarbij de bouwblokken maximaal worden ingevuld

Het laatst genoemde scenario houdt in dat:

- Het bouwvlak volledig wordt benut conform de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Daarbij geldt wel dat niet alleen de bedrijfsgebouwen binnen het bouwvlak moeten zijn gesitueerd, maar ook de dienstwoning, het erf en de voor de bedrijfsvoering noodzakelijke andere bouwwerken, zoals sleufsilos.
- Daar waar het plan –door de bestemmingsmethodiek- verschillende gebruiksmogelijkheden biedt, wordt uitgegaan van de voor het milieu meest belastende invulling. Hiervoor wordt teruggevallen op referentiesituaties die model staan voor een agrarische bedrijfsvoering op moderne leest geschoeid.

In het Plan-MER worden de consequenties van de hiervoor beschreven scenario's met elkaar vergeleken en getoetst aan de gevoeligheid van de aanwezige Natura 2000-gebieden. Daarbij zullen ook de effecten van de AMvB Huisvesting en het provinciale beleidskader in beeld worden gebracht.

6 RAADPLEGING

In dit hoofdstuk zal worden toegelicht hoe er wordt omgegaan met de voorliggende Notitie R&D en welke procedurele stappen er vervolgens worden genomen.

Raadpleging Notitie R&D

De voorliggende Notitie R&D wordt door het bevoegd gezag (de gemeenteraad van de gemeente Enschede) aangekondigd en vrijgegeven voor commentaar en advies. Hiervoor wordt de notitie toegezonden aan de Wro-partners, de Commissie m.e.r. en (facultatief) aan lokale organisaties. De voornoemde partijen zijn hieronder toegelicht.

Wro-partners

De volgende overheidsorganisaties worden uitgenodigd om op de inhoud van de Notitie R&D te reageren:

- Ministerie van Defensie, Dienst Vastgoed Defensie Noord, Commando Diensten Centra, Postbus 40184, 8004 DD ZWOLLE;
- Rijkswaterstaat Oost-Nederland, Afdeling Planvorming en Advies (WVP), Postbus 9070, 6800 ED ARNHEM;
- Ministerie van Economische Zaken, Regio Oost, Postbus 324, 6800 AH ARNHEM;
- Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Postbus 1600, 3800 BP AMERSFOORT;
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Oost, Postbus 554, 7400 AN DEVENTER;
- VROM Inspectie, Postbus 136, 6800 AC ARNHEM;
- Provincie Overijssel, Postbus 10078, 8000 GB ZWOLLE;
- Waterschap Regge en Dinkel, Postbus 5006, 7600 GA ALMELO;
- Gemeente Dinkelland, Postbus 11, 7590 AA, DENEKAMP;
- Gemeente Haaksbergen, postbus 102, 7480 AC HAAKSBERGEN;
- Gemeente Losser, Postbus 90, 7580 AB LOSSER;
- Der Stadtdirektor, Postfach 1848, D-4432 GRONAU (Westfalen) BRD.

De Commissie m.e.r.

De Notitie R&D wordt ook voorgelegd aan de Commissie voor de milieueffectrapportage. Dit is een zelfstandige stichting, gevestigd in Utrecht die door de overheid is aangewezen als onafhankelijke adviseur. Deze wijzen een secretaris aan die - wel/niet met een werkgroep - een advies opstelt over de aandachtspunten in het plan-MER.

Lokale organisaties

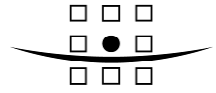
Naast de hiervoor genoemde bestuursorganen en wettelijke adviseurs worden ook de belangengroepen Groenberaad en stichting STAWEL geraadpleegd over de verwachte inhoud van het Plan-MER.

Groenberaad is het samenwerkingsverband van natuur-, milieu- en andere organisaties die het behoud van het landschap in en om Enschede als één van hun belangrijkste doeleinden zien. Stichting STAWEL is een overlegorgaan van de bewoners van het buitengebied Enschede en het stadsbestuur.

De Notitie R&D vormt samen met schriftelijke reacties van de betrokken organisaties de richtlijnen voor de inhoud van het Plan-MER. Het plan-MER wordt nog in het najaar van 2010 opgesteld.

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

Bijlage 1 Beleid

BELEID

1. Inleiding

De beleidsruimte bij het opstellen van bestemmingsplannen wordt door wet- en regelgeving en beleidsregels begrensd. In dit hoofdstuk worden de meest belangrijke kaders, die van belang zijn in het Bestemmingsplan Buitengebied Zuidoost Enschede 2009, vanuit de toelichting van het voorontwerp bestemmingsplan aangegeven.

2. Europees beleid

Op Europees niveau zijn voor het buitengebied van Enschede de Vogel- en Habitatrichtlijn (respectievelijk uit 1979 en 1992) van belang. De vogel- en habitatrichtlijngebieden maken deel uit van Natura 2000, een Europees initiatief om een ecologisch netwerk van natuurgebieden in de Europese lidstaten duurzaam te beschermen. Het beschermingsregime van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn is sinds 1 oktober 2005 verankerd in nationale wetgeving: de Natuurbeschermingswet 1998.

In en nabij het plangebied liggen de volgende Natura 2000 gebieden: Aamsveen, Buurserzand en Haaksbergerveen, Dinkelland, Landgoederen Oldenzaal, Lonnekermeer en Witte Veen. De ontwerpbesluiten voor de aanwijzing van deze gebieden hebben in 2007 en 2008 ter inzage gelegen. De definitieve aanwijzing vindt op korte termijn plaats evenals de vaststelling van de beheerplannen (voor 2010). Hierin worden afspraken gemaakt over de begrenzing, doelsoorten en habitattypen.

Voor projecten en andere handelingen in en buiten een Natura 2000 gebied moet een ontheffing worden aangevraagd zeker als mogelijk sprake is van nadelige gevolgen. De Natuurbeschermingswet kent voor deze categorie natuurgebieden de zogenaamde externe werking. Als een activiteit buiten het gebied negatieve gevolgen heeft (kan hebben) voor de natuurlijke kwaliteit van dat gebied, moet hiervoor een vergunning worden aangevraagd volgens de procedure van een "passende beoordeling" (zie kader, hoofdstuk 1).

3. Rijksbeleid

De Nota Ruimte, die op 27 februari 2006 in werking is getreden, bevat de visie van het kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland. Hierbij wordt uitgegaan van het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet' en verschuift het accent van het stellen van ruimtelijke beperkingen naar het stimuleren van gewenste ontwikkelingen.

In de Nota Ruimte geeft het kabinet aan welke waarden overal ten minste gegarandeerd worden (de basiskwaliteit) en voor welke ruimtelijke structuren het rijk een grotere verantwoordelijkheid heeft: de Ruimtelijke Hoofdstructuur. Deze is opgebouwd uit samenhangende netwerken op nationaal niveau: stedelijke knooppunten in samenhang met de infrastructuur, de Ecologische Hoofd Structuur (EHS), grote projecten (Zuiderzeelijn, Schiphol) en samenhangende gebieden (nationale landschappen).

Het nationaal ruimtelijk beleid voor water en groen richt zich op behoud en ontwikkeling van natuurwaarden, de ontwikkeling van landschappelijke kwaliteit en van bijzondere ook internationaal erkende, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Tevens is borging van veiligheid tegen overstromingen, voorkoming van wateroverlast en watertekorten en verbetering van water- en bodemkwaliteit van groot belang.

De provincies en gemeenten zijn in belangrijke mate verantwoordelijk voor de vormgeving en realisering van de ruimtelijke hoofdstructuur. Het begrip 'basiskwaliteit' dient hierbij (zowel inhoudelijk als procesmatig) als uitgangspunt. Hierna wordt ingegaan op het nationaal ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied en op de thema's landbouw en water.

Landbouw

Het kabinet vindt een economisch vitale grondgebonden landbouw van belang voor het beheer van het buitengebied. Het rijk ondersteunt de veranderingen in de landbouw onder andere door ruimtelijke ontwikkelingen in de richting van een duurzame productie te vergemakkelijken. Daarnaast streeft het rijk naar bundeling van de niet-grondgebonden en/of kapitaalintensieve landbouw in duurzaam ingerichte en landschappelijk goed ingepaste landbouwontwikkelingsgebieden. Dat geldt ook voor de eventueel daaraan gerelateerde bedrijvigheid. Van provincies wordt verwacht dat zij in hun ruimtelijke plannen meer mogelijkheden voor een bredere bedrijfsvoering creëren en rekening houden met de eisen die de wereldmarkt stelt aan bedrijven.

Ammoniakbeleid

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt vanaf 1 januari 2007 het toetsingskader voor de milieuvergunning, als het gaat om geurhinder vanwege dierenverblijven van veehouderijen. De Wet geurhinder en veehouderij geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning). Voor wat betreft de geurhinder van veehouderijen dient inzichtelijk te worden gemaakt of een goed woon- en verblijfsklimaat is gegarandeerd en of niemand onevenredig in zijn belangen wordt geschaad.

Sinds 15 november 2007 zijn de luchtkwaliteitseisen voor bepaalde stoffen vastgelegd in de Wet Luchtkwaliteit welke onderdeel uit maakt van de Wet milieubeheer (Wmb). Deze vervangt het Besluit Luchtkwaliteit uit 2005. Er worden grenswaarden gegeven voor stikstofdioxide (NO), stikstofdioxide (NO₂), koolmonoxide (CO₂), fijn stof (PM₁₀), benzeen (C₆H₆), zwaveldioxide (SO₂) en lood (Pb). De kern van de problematiek rondom Natura 2000-gebieden is de stikstofdepositie (ammoniak). Dit zal daarom het belangrijkste aandachtspunt zijn in dit onderzoek.

Het beschermingsregime van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn is sinds 1 oktober 2005 verankerd in nationale wetgeving: de Natuurbeschermingswet 1998. Deze gebieden hebben de status van Natura 2000. De Natura 2000-gebieden binnen en net buiten het bestemmingsplangebied zijn sterk gevoelig voor stikstofdepositie. Deze depositie bestaat uit ammoniak (NH₃) en stikstofdioxides (NO_x).

De landbouw veroorzaakt een deel van de stikstofemissie; verkeer en industrie vormen andere belangrijke bronnen. Stikstofdepositie leidt tot verzuring en vermisting, waardoor

de daarvoor gevoelige habitattypen verminderen in areaal of verslechteren in conditie. Kritische depositiewaarden voor stikstof geven de grens aan waarboven dit risico reëel is, dat wil zeggen niet kan worden uitgesloten.

Water

Water is volgens de Nota Ruimte één van de structurerende principes voor bestemming, inrichting en gebruik van de ruimte. De Nota Ruimte wil met de 'watertoets' de bestaande ruimte voor water handhaven. Voor de waarborging van de veiligheid tegen overstromingen geeft het rijk meer ruimte aan de grote rivieren en aan de kustverdediging. Het rijk wil in het gebied van de grote rivieren de veiligheid tegen overstromingsgevaar handhaven en de ruimtelijke kwaliteit verbeteren. Het rijk stimuleert provincies en gemeenten waar mogelijk ruimte voor water te vinden door combinatie van waterbeheer met andere functies (meervoudig ruimtegebruik).

Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is sinds 2000 van kracht. Deze heeft als doel om de kwaliteit van de Europese wateren in 2015 in een goede toestand te brengen en te houden. Daarvoor is Nederland opgedeeld in diverse stroomgebieden waarvoor uitwerkingsplannen dienen te worden opgesteld. Het grondgebied van Enschede behoort tot het stroomgebied Rijn-Oost. Van dit stroomgebied is nog geen stroomgebieduitwerkingsplan beschikbaar.

De KRW-doelstelling voor oppervlaktewaterlichamen in 2015 heeft betrekking op de ecologische en chemische kwaliteit. Met de ecologische kwaliteit wordt de stand van zaken van soortgroepen bedoeld zoals grotere waterorganismen, vissen, algen, bodemplanten en grotere waterplanten. De chemische kwaliteit heeft betrekking op emissies gevaarlijke stoffen welke zich in het water bevinden en op termijn gereduceerd moeten worden naar nul.

Natuur

Natuurbeschermingswet (1998)

In deze wet staat dat voor elk Natura 2000 gebied een beheerplan moet worden vastgesteld. Een beheerplan bevat in ieder geval de volgende zaken (artikel 19a):

- Een uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen in ruimte en tijd in de vorm van een beschrijving van de noodzakelijke instandhoudingmaatregelen.
- Beoogde resultaten met het oog op het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde plant- en diersoorten, in samenhang met het bestaande gebruik.

De instandhoudingsdoelstellingen zoals bedoeld in artikelen 19d en 19f van de Natuurbeschermingswet 1998 beschrijven de doelen voor de instandhouding van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties in het wild levende plant- en diersoorten, zoals vereist door de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Deze natuurwaarden moeten in een gunstige staat van instandhouding gebracht of gehouden worden. De stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden vormt echter een groot gevaar voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen.

Flora- en fauna wet (2002)

Plannen en ontwikkelingen kunnen pas aan de Flora- en faunawet worden getoetst op het moment dat de exacte ingreep min of meer bekend is. Om die reden wordt de Flora- en faunawet in deze fase slechts globaal beschouwd. Er vindt een beoordeling plaats op basis van beschikbare informatie.

4. Provinciaal beleid

In de provinciale Omgevingsvisie wordt de ontwikkeling geschetst van de fysieke leefomgeving in de provincie Overijssel met als horizon 2030. Hierin wordt aangegeven welke beleidsambities en doelstellingen van provinciaal belang zijn, waaraan een uitvoeringsprogramma is gekoppeld. De Omgevingsvisie is op 18 mei door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Naar verwachting zal deze op 1 juli 2009 in werking treden en krijgt hiermee de status van provinciale structuurvisie als bedoeld in de Wro. Benoemen van de reconstructie in Overijssel.

De ambitie van de provincie ten aanzien van landbouw is het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor schaalvergroting en verbreding in de landbouw. Voor het plangebied zijn twee van de drie ontwikkelingsperspectieven ten aanzien van de Groene omgeving van belang: ontwikkelingsperspectief 'buitengebied veelzijdige gebruiksruimte' en ontwikkelingsperspectief 'realisatie groene en blauwe hoofdstructuur'. Bij het eerste ontwikkelingsperspectief heeft de landbouw volop ruimte, waarbij andere functies en waarden in sterkere mate kaderstellend en medesturend zijn voor de ontwikkeling van de landbouw. Het tweede ontwikkelingsperspectief zet in op de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur.

Landbouw

Gedeputeerde staten van de provincie Overijssel hebben op 13 april jl. het "Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen" vastgesteld. De provincie stelt zich op het standpunt dat er voor het gros (circa 87%) van de agrarische bedrijven nog verdere groeimogelijkheden liggen. Hierbij geldt als uitgangspunt dat gelet op de concurrentiepositie van de landbouw de natuurdoelen alleen stapsgewijs kunnen worden gerealiseerd. In onderstaande tabel zijn de hoofdlijnen van het nieuwe beleid weergegeven.

Tabel 1. Overzicht van het provinciaal ammoniakbeleid (Provincie Overijssel 2010. Beleidskader Natura 2000 en stikstof voor veehouderijen)

	Vrijstelling van vergunningplicht	Vergunningplicht	Geen vergunning mogelijk
Situaties bestaand gebruik	Alle situaties van bestaand gebruik onder het niveau van de grenswaarde voor piekbelastingen (< 50% KDW)	Niet van toepassing	Alle situaties waarbij de depositie boven het niveau van de grenswaarde voor piekbelastingen ligt
Situaties plannen en projecten	Voor alle situaties waar een wijziging van de bedrijfssituatie plaatsvindt en de depositie onder het niveau van de drempelwaarde blijft (< 1% van de KDW). Dit moet wel worden gemeld / geregistreerd via een milieuvergunning	Alle situaties waarbij sprake is van uitbreiding en de depositie op een niveau tussen de grenswaarde en het niveau van de piekbelastingen ligt	Wanneer de uitbreiding zou leiden tot het ontstaan van een piekbelasting
Voorwaarden /te nemen maatregelen	Geen	Bedrijven krijgen een Nb wet-vergunning indien ze voldoen aan de voorwaarden van dit beleidskader: voldoen aan emissie-eisen en indien nodig salderen via depositiebank	Sanering van de piekbelasting

De provincie hanteert verder als uitgangspunt dat:

- Er geen maatregelen of stalsystemen worden voorgeschreven. Wel worden doelen gesteld aan het verlagen van de emissie per dierplaats. Het is aan de ondernemer om aan te geven hoe hij/zij die denkt te bereiken.
- Bij uitbreiding van de intensieve veehouderijen meteen die doelen worden gesteld die overeenkomen met de gewenste eindsituatie. Voor de melkveehouderij geldt een gefaseerde overgangssituatie.

Het stikstofbeleid is van grote invloed op de ontwikkelingsmogelijkheden van landbouwbedrijven. Aanvullend op het generieke emissiebeleid neemt de provincie Overijssel in de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden gebiedsgerichte maatregelen op om de ammoniakdepositie vanuit de landbouw verder terug te brengen. Hierbij wordt gedacht aan de volgende maatregelen:

- Het versneld – dat wil zeggen vooruitlopend op het generieke beleid – verminderen van de ammoniakemissie van nabij gelegen landbouwbedrijven (technische maatregelen, stalaanpassingen, aanpassing bedrijfsvoering, etc.).
- Het stimuleren van de ontwikkeling van natuur- en landschapsgerichte landbouwbedrijven rondom de Natura 2000-gebieden, ook met het oog op een goede ruimtelijke inpassing van Natura 2000-gebieden in het omliggende agrarisch cultuurlandschap.
- De sanering van sterk emitterende bedrijven en het uitplaatsen van landbouwbedrijven in het kader van de uitvoering van de Reconstructie.

5. Gemeentelijk beleid

De nota Buitenkans (2008)

Het Enschedese buitengebied is de laatste jaren in toenemende mate onder de aandacht gekomen. De afgelopen jaren blijkt steeds duidelijker dat er behoefte is aan meer bewegingsvrijheid. Landbouwbedrijven verdwijnen, bebouwing komt vrij en er wordt gezocht naar economische vernieuwing.

De gemeente krijgt veel aanvragen voor de realisering van nieuwe initiatieven. Tevens heerst er bezorgdheid om de mogelijke teloorgang van de waarden van het buitengebied. In 2005 is naar aanleiding van de toenemende dynamiek in het buitengebied de nota "Verkenning Toekomst Buitengebied" geschreven. In de Gids Buitenkans (2008), is het beleid voor het buitengebied verder uitgewerkt. Niet langer kan worden volstaan met het conserverende beleid zoals dat in het vigerende bestemmingsplan buitengebied uit 1996 is neergelegd. Provincie en het rijk hebben de deur naar de ontwikkeling van het platteland opengezet. De gemeente gaat hierin mee. In de "Verkenning Toekomst Buitengebied" is al aangegeven, dat de gemeente de economische draagkracht van het buitengebied wil stimuleren. Daarnaast wil de gemeente bijdragen aan de grote publieke rijkdom van het platteland in de vorm van natuurschoon, cultuurhistorie, rust, duisternis, biodiversiteit en de toegankelijkheid. Met Buitenkans, gids voor het buitengebied, worden deze ambities verder ingevuld.

Het buitengebied van Enschede kenmerkt heeft een sterk wisselend uiterlijk met grote landschappelijke, historische en ecologische waarden. Het is een typisch Twents "verwevingslandschap": een mix van landbouw, bosbouw en natuur op een voor Nederland relatief reliëfrijke ondergrond (de stuwwal). De ruime aanwezigheid van landgoederen en de esthetische kwaliteit daarvan vormen hierbinnen een extra dimensie. De gemeente wil deze identiteit graag vasthouden en richtinggevend laten zijn bij de ontwikkeling van nieuwe initiatieven. Of, anders gezegd het buitengebied van Enschede moet:

- Kwalitatief hoogwaardig zijn in de zin van landschappelijke identiteit en diversiteit, beleefbaar cultureel erfgoed en grote ecologische waarden.
- Vitaal en leefbaar zijn met voldoende perspectieven voor de landbouw en andere economische activiteiten.
- Beleefbaar en toegankelijk zijn voor de stedeling en andere bezoekers.
- Een gebied zijn waar men rust, ruimte, stilte en duisternis kan ervaren.

Buitenkans, gids voor het buitengebied, is opgesteld om uitvoering te kunnen geven aan bovengenoemde ambitie om meer mogelijk te maken in het buitengebied en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. De gids is het instrument om sturing te geven aan nieuwe ontwikkelingen. Ruimtelijke kwaliteit is daarbij leidend.

Bijlage 2

Voortoets Passende Beoordeling